

مشارکت مردمی در اجرای طرح های بافت فرسوده شهری

مهسا عنبری^۱، مهدی عنبری^۲، محمد محسن عنبری^۳^۱دانشگاه غازی ترکیه/ دانشجوی دکتری رشته سوانح محیطی و شهری، Mahsa_anbari@yahoo.com^۲دانشگاه غیردولتی تاکستان / کارشناس ارشد رشته مدیریت پروژه^۳دانشگاه آمل/ کارشناس ارشد رشته مهندسی آب

چکیده

سرزمین ایران از کهن ترین مراکز شهرنشینی در جهان است؛ از این رو حفظ و مرمت بافت تاریخی شهرهای ایران اهمیت بسیار دارد. ضروریات مدیریت شهری است. طبق بررسی ها مشخص گردیده است که بیشتر شهرهای ایران دارای قدمت تاریخی هستند و مهم ترین چالش در امر نوسازی بافت فرسوده عدم آگاهی مردم از توانمندی در امر نوسازی و برخورداری از تسهیلات ارزان قیمت دولت است. آمارها نشان می دهد بخش زیادی از این بافت ها با خطر زلزله های سنگین مواجه اند و عدم امکان پیشگویی زمان وقوع گذشته و تلفات ناشی از زلزله در جهان و خسارات معنوی بازماندگان و مقایسه خسارات مالی و جانی زلزله های شدید در کشورهای توسعه یافته و زلزله های ضعیف در ایران و ضربه های حیثیتی این موضوع برای کشورمان، لزوم اقدامات پیشگیرانه، انجام مطالعات جهت جلب مشارکت مردمی در اجرای طرح های بافت فرسوده را ضروری نموده است.

این مقاله با استفاده از نتایج حاصل از تحقیقات مشابه، مطالعات کتابخانه ای و بررسی پروژه های عملی مرتبط، استفاده از مجلات تخصصی، استفاده از تحقیقات مؤسسات پژوهشی خصوصی و دولتی، استفاده از آئین نامه ها و تجربیات ادارات مربوط با شهرسازی و بافت فرسوده صورت گرفته است که ابتدا به تشریح موضوع، به بیان عوامل موثر در جذب مشارکت مردمی پرداخته و در نهایت با بیان آلترناتیوهای جذب مشارکت مردمی در اجرای طرح های شهری با تاکید بر بافت فرسوده شهری نتیجه گیری خواهیم نمود.

واژه های کلیدی

بافت فرسوده شهر، اجرای طرح های شهری، مشارکت مردمی.

مقدمه

بدنه اصلی مقالات

بافتهای فرسوده شهرهای ایران دارای ظرفیتهای بسیار می باشد که علی رغم تاثیر در توسعه صنعت گردشگری و توریسم موجبات توسعه شهر را نیز فراهم می آورد و این در حالی است که به دلایل مختلف از جمله مشکلات مدیریتی و عدم رفع مشکلات مرتبط با مسایل مالی اجرای پروژه های بافت فرسوده همواره در ایران دچار

مشکلات بسیاری بوده است. از این رو، توجه به توسعه نوسازی بافت های فرسوده باید از اهداف اصلی نوسازی شهر و مدیران شهری باشد، تا علاوه بر اجرای پروژه هایی پاسخگوتر و متناسب با نیازهای ساکنین این بافت ها، به حفظ هویت، اجرای سریع، مشارکت مردم و کاهش هزینه های مرتبط با اینگونه پروژه ها منجر گردد.

باید توجه داشت که اصل مهم در اجرای پروژه های مرتبط با بافت های فرسوده نوع نگرش اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و میزان مشارکت مردم در اجرای اینگونه پروژه ها می باشد. به عبارت دیگر چنانچه در برنامه ریزی و طراحی های مرتبط با بافت های فرسوده ی شهری، نگاهی مبتنی بر جریان زندگی مردم و نیازها و خواستشان از بافتی که در آن ساکن اند وجود نداشته باشد، نمی توان به اجرای سریع و موفق و مشارکت اهالی آن بافت امید چندانی داشت. پس یک ضرورت اصلی، اتکا و اصرار نوسازی بافتهای فرسوده در برنامه ریزی بر مبنای نیاز ساکنین، ظرفیت آنها و تمایلات مردم ساکن است. از طرفی سطح وسیع بافت فرسوده در کشور و حجم سرمایه گذاری بالای مورد نیاز آن هیچ گزینه ای جز جلب مشارکت فکری - مالی و توان اجرایی مردم و بخش خصوصی را فراروی شهرداریها و دولت قرار نمی دهد.

فرسایش و فرسودگی

بافت های فرسوده تظاهر نوعی بیماری در ساختار مجموعه های زیستی و عموماً مناطق شهری محسوب میگردند، بارزترین مشخصه اینگونه بافت ها عدم هماهنگی با سیستم شهری و ناکارآمدی در آن است، عوامل چندی در بروز شکل گیری آنها دخیل اند که از آن میان میتوان به عدم پیروی از یک برنامه ریزی جامع منسجم، معضلات عملکردی، عوامل محیط طبیعی و عوامل انسانی و ... اشاره کرد. کاهش ارزش های کمی و کیفی محیط زیست در این محدوده ها و میل به عدم تغییر و تحول حالت فرسودگی و ناکارآمدی را بر بافت مستولی میکند و بدین ترتیب بافت فرسوده شهری بعنوان بازتابی از تاثیر عوامل مخرب شکل میگیرد و به صورت فضایی که به تدریج متعلق به همه کس و غیرقابل سکونت برای هر کس باشد به حیات خود ادامه میدهد.

در ایران اصطلاح بافت فرسوده اصطلاحی رایج برای اشاره به بافتهای درون شهری مساله دار است. از دیگر سولفت بافت فرسوده از ارزش معنایی خاصی برخوردار شده است چون توسط شورای عالی معماری و شهرسازی کشور تعریف، خصوصیات و نحوه تشخیص آن شرح داده